MAATALOUS

Tänä vuonna olemme jo tammikuussa saaneet enemmän uusia viljelijöitä kuin koko viime vuonna. **MAATALOUSJOHTAJA MATTI KUKKOLA, SUCROS**

Pienteurastamot peräävät maalaisjärkeä säädöksiin

Säädösten tulkinta vaihtelee paikkakunnasta riippuen, teurastamoyhdistyksen sihteeri sanoo. Yrittäjien tasa-arvoinen kohtelu ei hänen mielestään toteudu.

Teurastamot 2013

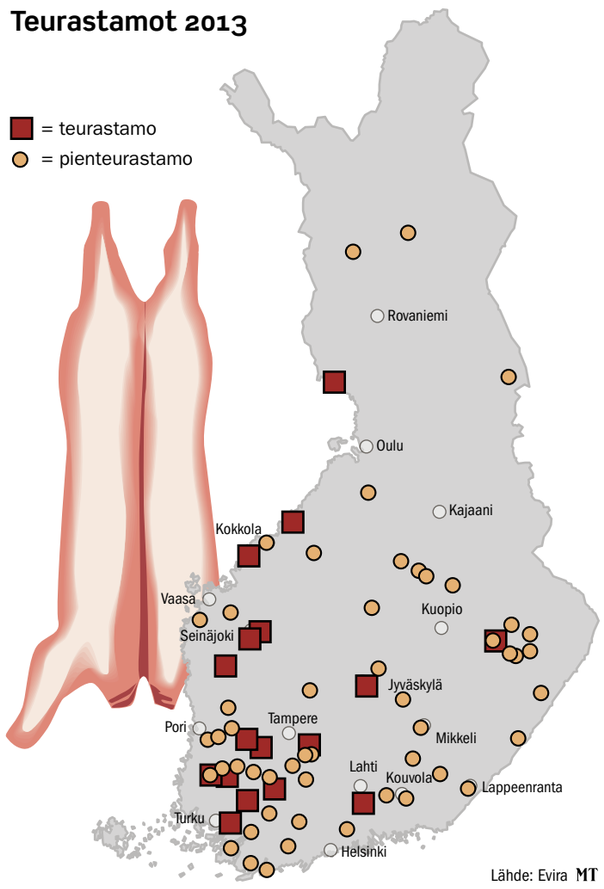

Lähde: Evira MT

KOUVOLA (MT)
Joustavuutta ja maalaisjärkeä säädösten tulkintaan. Sitä perää pienteurastamoiden syksyllä perustama yhdistys Suomen Teurastamoyrittäjät ry.

Yhdistys piti ensimmäisen seminaarinsa Forssassa viime viikolla. Siellä kävi ilmi, että kukin yrittäjä on tahollaan pohtinut samantapaisia ongelmia.

Yhdistyksen sihteeri, Muhniemen Lahtivajan yrittäjä **Kaarin Knuuttila** ottaa esimerkiksi teurastuksen sivutuotteiden keräilyn ja käsittelyn. Se on pienille yrityksille iso kuluerä.

Knuuttila itse on saanut viranomaisilta moitteet, kun niin sanottua TSE-materiaalia, esimerkiksi lampaiden pernaa ja sykkyräsuolia, ei ollut värjätty säädösten mukaisesti sinisiksi.

”En halua värjätä niitä, koska väri tarttuu kaikkeen, vaatteisiin, käsiin ja huonetiloihin.” Knuuttilan mielestä pitäisi riittää, että materiaali on sinisessä astiassa.

”Isossa teurastamossa väki vaihtuu, joten värjäys on aiheellista. Mutta kun minä itse täällä laitan sen pernan siniseen astiaan, tiedän kyllä varmasti, missä se on. Sekaantumisen vaaraa ei ole”, Knuuttila sanoo.

Tämä on yksi esimerkki pienteurastamojen kohtuuttomaksi kokemasta asiasta: Pienillä on samat vaatimukset kuin moninkertaisesti suuremmilla, täysin eri resursseilla ja riskeillä toimivilla yrityksillä.

Pienyrittäjät kokevat, että heihin ei luoteta.

Joustavuutta puuttuu

Knuuttilan toinenkin esimerkki liittyy TSE-riskimateriaaliin. Tällä hetkellä se pitää viedä pitkän matkan päähän Honkajoelle.

20 kilometrin päässä Muhniemen Lahtivajasta on pieneläinkrematorio, joka voisi polttaa teurasjätteet. Vaikka se on hyväksytty ykkösluokan käsittelylaitokseksi, se ei saa ottaa vastaan lampaan TSE-materiaalia, Knuuttila sanoo.

”Ei, vaikka ottaisin tuhkan takaisin ja toimittaisin sen Honkajoelle.”

Hänen mukaansa Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralta olisi ehkä irronnut lupa riskimateriaalin polttamiseen lähilaitoksella, mutta kaupungin ympäristöviranomaiset eivät halunneet edes ottaa asiaa käsiteltäväksi.

> Meillä on sellainen tuntuma, että kun lihantarkastus siirtyi Eviralle, mukaan tuli paljon uutta henkilökuntaa, jolla ei ole lihantarkastuksesta käytännön kokemusta.«
>
> **KAARIN KNUUTTILA**

Paikkakuntakohtaisia eroja

Yrittäjät ovat myös havainneet, että laitosvalvontaan liittyvien asioiden tulkinta vaihtelee paikkakunnasta riippuen.

”Esimerkiksi joissakin lintuteurastamoissa tarkastuseläinlääkäri on paikalla koko ajan, vaikka se ei olisi tarpeen. Laskusta tulee iso”, Knuuttila sanoo.

Lihantarkastusaika voi samassakin teurastamossa vaihdella erittäin paljon henkilöstä riippuen, hän kertoo.

”Meillä on sellainen tuntuma, että kun lihantarkastus siirtyi Eviralle, mukaan tuli paljon uutta henkilökuntaa, jolla ei ole lihantarkastuksesta käytännön kokemusta. Epävarma henkilö saattaa yrittää päteä ja tarttua aivan nippeliasioihin, ettei vain tekisi mitään virhettä.”

Tällainen uuvuttaa yrittäjää henkisesti, Knuuttila sanoo.

Tietoa kahteen suuntaan

Teurastamoyrittäjien yhdistys pyrkii ajamaan pienteurastamojen asioita yhdessä viranomaisten suuntaan.

”Eviran lihantarkastusyksikön johtaja **Eeva-Riitta Wirta** oli koko päivän mukana Forssan seminaarissamme”, Knuuttila kertoo tyytyväisenä.

Myös Honkajoen edustaja vieraili tilaisuudessa ja kutsui yhdistyksen väen vierailulle.

”Heidänkin kanssaan syntyi positiivinen yhteistyön henki.”

Yhdessä tieto saadaan kulkemaan myös toiseen suuntaan, Knuuttila kertoo.

”Tällä hetkellä uusi lihantarkastusasetus on lausuntokierroksella. Pienyrittäjät eivät tietäisi siitä mitään ilman yhdistystä. Nyt olen laittanut sen sähköpostilla kaikille halukkaille.”

Oma arvonsa on myös sillä, että yrittäjän arjesta, murheista ja iloista, päästään yhdistyksessä keskustelemaan kollegojen kanssa.

”Jo pelkkä ajatustenvaihto piristää”, Knuuttila sanoo.

Yhdistyksen puheenjohtajana toimii **Miikka Depner** Vainion Teurastamosta.

SATU LEHTONEN

KARI SALONEN

Kari Kurki nylkee lammasta.

Muhniemen Lahtivaja teurastaa 3 500 lammasta vuodessa

KOUVOLA (MT)
Muhniemen Lahtivajan toiminta alkoi vuonna 2011. Tarkoituksena oli teurastaa vain omia lampaita, yrittäjä **Kaarin Knuuttila** kertoo.

Päätös piti tasan ensimmäisen toimintapäivän. Seuraavana teurastettiin jo muidenkin eläimiä

Kysyntä on kova, ja teurasmäärät ovat kasvaneet vauhdilla. Viime vuonna ylitettiin 3 500 lampaan raja. Lisäksi teurastetaan vuosittain muutamia kymmeniä nautoja sekä käsitellään hirviä.

Tällä hetkellä laajennussuunnitelmia ei ole, Knuuttila kertoo. ”Tällä määrällä jatketaan.”

Valtaosa työstä on rahtiteurastusta eli ruhot palaavat takaisin asiakkaalle, joka myy ne itse.

Eläimiä tulee Muhniemelle 250 kilometrin säteeltä.

Karjaportilta yrittäjäksi

Knuuttilalla on pitkä kokemus teurastamoalalta. Hän toimi Karjaportilla työnjohtotehtävissä, mutta kertoo tehneensä siellä ”vähän kaikkea”.

Maatilan hän hankki 2002.

”Lampaita otettiin omiksi tarpeiksi, mutta se lähti lapasesta.”

Nyt eläimiä on tilalla pari sataa.

Kun Karjaportin teurastus Kouvolassa loppui 2005, Knuuttila ryhtyi päätoimiseksi lampuriksi.

Hän käytti alkuun Savitaipaleella sijaitsevaa teurastamoa. Sitten heräsi ajatus omasta teurastamosta.

Knuuttilan yritys työllistää nyt neljä henkeä, joista osa on hänen pitkäaikaisia työtovereitaan Karjaportilta.

Suunnittelu ontuu

Lampaiden kasvatus alkaa olla ammattimaista, mutta tuotannon suunnittelu ei, Knuuttila sanoo.

Karitsointia ei osata ajoittaa niin, että lihaa olisi tarjolla tasaisesti.

Syksyllä ja alkuvuodesta teurastamoilla on ruuhkaa, kun uusille karitsoille halutaan tilaa. Sen sijaan maaliskuun tarjonta näyttää nyt erittäin hiljaiselta – juuri kun kuluttajat haluaisivat pääsiäiseksi kotimaista karitsaa.

”Hyvin harva tuottaja kysyy teurastamolta, milloin ja minkälaisia määriä haluaisitte.”

Knuuttila korostaa, että lampaankasvatuksen pitäisi pyrkiä samaan kuin maidontuotannon: lihatili tulisi yhtä säännöllisesti kuin maitotili.

SATU LEHTONEN

Mycoplasma bovista löydetty 16 tilalla

Nautojen mykoplasmabakteeria on todettu 16 tilalla.

”Lisäksi tiedossa on muutama epäily vasta-ainenäytteiden perusteella”, Eläintautien torjuntayhdistys ETT:n asiantuntijaeläinlääkäri **Erja Tuunainen** kertoo.

Tartunnat on todettu Pohjois- ja Etelä-Savon, Pohjois-Pohjanmaan sekä Pohjois-Karjalan alueella.

Kaksi tapausta on lypsykarjatiloilla, loput ovat nautakasvattamoita.

Tauti ei ole lakisääteisesti vastustettava eikä johda viranomaistoimenpiteisiin, vaan eläimen hoidosta voidaan sopia paikallisesti eläinlääkärin kanssa. Tauti ei tartu ihmiseen.

”Bakteerista on hankala päästä eroon ja se säilyy pitkään oireettomana”, Tuunainen kertoo. Bakteeri kehittää myös helposti antibioottiresistenssiä.

Tuunainen muistuttaa tyypillisimmistä taudinleviämistapauksista.

”Suurimmat riskit leviämisessä ovat eläinkaupan ja -näyttelyiden yhteydessä.”

Bakteeri aiheuttaa hengitystietulehdusten lisäksi muun muassa nivel-, korva- ja silmätulehdusta sekä luomisia. Se on myös merkittävä utaretulehduksen aiheuttaja.

Ensimmäisen kerran bakteeri todettiin Suomessa marraskuussa 2012 pohjoissavolaisen vasikkakasvattamon hengitystietulehdusnäytteissä.

Tauti on maailmalla yleinen.

JUKKA LEHTINEN

Lisätietoja www.ett.fi

Kiinnostus juurikkaan viljelyyn kasvaa

Sokerijuurikkaan tuotanto kiinnostaa nyt viljelijöitä.

”Tänä vuonna olemme jo tammikuussa saaneet enemmän uusia viljelijöitä kuin koko viime vuonna”, Sucroksen maatalousjohtaja **Matti Kukkola** kertoo.

Hän uskoo, että viimevuotinen kylvöala ylittyy tänä vuonna selvästi.

Erityisen tyytyväinen Kukkola on siihen, että lähes kaikki viljelyn viime vuonna aloittaneet jatkavat myös tänä vuonna.

Sucros on käynnistänyt isot investoinnit molemmilla tuotantolaitoksillaan.

Säkylässä parannetaan energiatehokkuutta laajentamalla haihdutusprosessi kuusivaiheiseksi. Kalkkiuuniin tehdään perusparannuksia.

Porkkalassa investoidaan muun muassa voimalaitoksen kattilakapasiteetin saneeraukseen.

Tälle vuodelle hyväksytyt investoinnit ovat yhteisarvoltaan noin neljä miljoonaa euroa.

SATU LEHTONEN

Nostoikkunat tuloilmaluukkujen vaihtoehto

Pihattonavetoihin tuloilma voidaan ottaa myös nostoikkunoiden tai verhoseinän kautta.

Eri valmistajat ja myyjät käyttävät eri nimityksiä aukkoja peittävistä ratkaisuista. DeLavalin kanadalaisvalmisteiset tuotteet ovat tuuliverho ja ilmanvaihtopaneeli. Pellon Groupin kotimaiset tuotteet ovat verhoseinä ja nostoikkuna.

”Jos yhteen navettaan kymmenestä menee nostoikkunat, neljään kymmenestä ostetaan verhoseinä”, PellonGroupin aluemyyntipäällikkö **Tom Westerlund** kuvaa tuotteiden menekkiä.

Nostoikkunat ovat kennolevyä, jonka lämmönerityskyky on verhoa parempi. Nostoikkunoita voidaan laittaa vasikkaosaston ja lypsyaseman kohdalle, muualle verhoseinää, Westerlund sanoo.

Sekä verhoseinä että nostoikkunat laskevat runsaasti valoa lävitseen.

Kylmillä ilmoilla sekä verhoseinä että nostoikkunat pidetään suljettuina. Yläosassa on pieni rako, korvausilmaa tulee aina.

Kesäisin nostoikkunat ja verhoseinä saavat olla alhaalla. Lintuverkko estää varpusten ja isompienkin lintujen pääsyn navettaan.

Westerlund myy Pellon Groupin tuotteita Uudellamaalla, Päijät-Hämeessä ja Ahvenanmaalla.

Pohjoiseen myyty paljon

”Pohjoisin myyntimiehemme myi ensimmäiset tuuliverhot ja ilmanvaihtopaneelit”, DeLavalin laitemyyntipäällikkö **Heikki Ala-Mäyry** kertoo. Yhtiön tuotteita on paljon käytössä Pohjois-Suomessa, käyttäjät ovat tyytyväisiä.

Ala-Mäyryn mukaan ilmanvaihtopaneeli on tuuliverhoa suositumpi ratkaisu. Ilmanvaihtopaneelin lämpöarvo on parempi eikä se ole yhtä herkkä tuulille kuin tuuliverho.

Tuuliverhon ylä- ja alarullat ovat alumiinia, muut osat ruostumatonta terästä tai nailonia. Manuaalisäätö on varmatoiminen ratkaisu, myös sähköllä käyvä nosto- ja laskumoottori on mahdollinen.

Verhoseinä- ja nostoikkunanavetoihin kärpäsillä on esteetön pääsy. Ala-Mäyryn mukaan viilennyspuhallin tekee kärpästen olon epämieluisaksi, ne saattavat lentää vastapuolen rei’istä ulos.

Tuuliverho tai verhoseinä on ilmanvaihtopaneelia tai nostoikkunaa halvempi ratkaisu.

REIJO VESTERINEN

PELLON GROUP

Kennorakenteiset nostoikkunat saavat olla kesällä täysin auki. Talvella niitä säädetään ulkolämpötilan mukaan.

Jouluoluen mallasohra tulee Pornaisista

Sinebrychoffin Jouluolut tehdään tänä vuonna Barke-mallasohrasta, joka on kasvanut Jussilan tilalla Halkian kylässä Pornaisissa. Sinebrychoffin, Viking Maltin ja Raisioagron järjestämän mallasohran viljelykilpailun voitti Jussilan tilan isäntä **Taneli Vuori**.

Jouluoluen ohra tulee jo seitsemättä kertaa nimetyltä tilalta. Kolmatta kertaa voittaja valitaan viljelykilpailulla Viking Maltin ja Raisioagron sopimusviljelijöistä.

Jussilan tilalla viljellään myös myllyvehnää, elintarvikekauraa, rypsiä tai rapsia sekä viljelykierron takia nurmea hevosheinäksi.

Kasvukausi otollinen

”Tänä vuonna mallasohrasato oli korkealaatuinen ja hehtaarisadot hyviä”, viljan hankintapäällikkö **Sanna Kivelä** Viking Maltilta kertoo. ”Valkuaispitoisuus pysyi tavoitteessa, jyväkoko oli hyvä eikä itävyyden tai peltohomeiden kanssa ollut ongelmia.”

Viking Malt käyttää vuosittain noin 100 000 tonnia kotimaista mallasohraa.

Sinebrychoffin panimolla valmistuu vuosittain noin 200 miljoonaa litraa olutta. Olut valmistetaan sopimusviljelijöiden tuottamasta mallasohrasta.

SATU LEHTONEN

Maidontuotanto on kasvussa

Hyvä säilörehusato nosti keskituotosta

Maidontuotannossa tilakoon kasvu nopeutui viime vuonna. Joulukuussa lehmiä oli keskimäärin tilaa kohti 32 eli kaksi enemmän kuin vuosi aiemmin.

Koko maan lehmämäärä kasvoi viime vuoden aikana. Joulukuussa lehmiä oli 282 900 eli 2 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. Samoin vasikoita syntyi 2 000 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Keskituotokset nousivat 1,4 prosenttia muun muassa hyvän säilörehusadon ansiosta. Parina aiempana vuotena keskituotosten kehitys on polkenut paikallaan.

Meijereihin toimitetun maidon määrä kasvoi viime vuonna 1,5 prosenttia 2 220 miljoonaan litraan.

Kokonaistuotanto kasvoi C-alueella 1,6 prosenttia ja AB-alueella prosentin.

Luopuminen maidontuotannosta oli edellisvuotta vähäisempää, noin 500 tilaa lopetti maidontuotannon viime vuonna. Joulukuussa tuottajia oli 8 820.

Tänä vuonna Gallup Elintarviketieto ennustaa kehityksen jatkuvan samankaltaisena. Maitomäärän ennustetaan kasvavan prosentilla. Luopumisen ennakoidaan jatkuvan samansuuruisena kuin viime vuonna ja karjojen keskikoon nousevan yhdellä lehmällä.

Tukimuutoksista epävarmuutta

Pohjoisen tuen rajoitteen ennakoidaan ylittyvän kuluvalla kiintiökaudella noin 40 miljoonalla litralla eli noin 2,5 prosentilla.

MTK:ta huolestuttaa, että vuodesta 2015 alkaen ei ole elementtiä, jonka avulla pohjoisen tuen rajoitteen noudattamista seurataan.

Maa- ja metsätalousministeriö päätti joulukuussa, että litratukea leikataan tasaisesti kaikilta C-alueen tiloilta, jos rajoite ylittyy vuonna 2015 ja sen jälkeen. Tilakohtaisesti tuotannolle ei siis ole minkäänlaisia rajoituksia keväästä 2015 alkaen.

MTK:n mukaan tuotanto voi tällöin kasvaa C-alueilla niin, että pohjoisen tuen rajoite tullaan ylittämään jatkuvasti.

”Tämä voisi johtaa tuen leikkautumiseen”, MTK:n maitoasiamies **Leena Lamminen** sanoo.

”Pahimmillaan tilanne saattaa johtaa jopa siihen, että EU-komission virkamiehet kyseenalaistavat koko tuen tarpeellisuuden.”

AB-alueen tulevan lypsylehmäpalkkion lopullinen tukitaso ei ole vielä selvillä, joten lopullista euromääräistä vaikutusta on vaikea arvioida. Tähän asti kuukausittain maksettu tuki on muuttumassa kaksi kertaa vuodessa maksettavaksi, joten se vaikuttaa tilakohtaiseen maksuvalmiuteen.

”Vaikka haasteita riittää niin tukipolitiikassa kuin muillakin maidontuotannon osa-alueilla, ne on tehty voitettaviksi”, Lamminen rohkaisee.

Uusia investointeja on maitotiloilla suunnitteilla runsaasti.

Tuotanto kasvaa Virossa

Maitotuotteiden kulutus kasvaa Suomessa edelleen. Tammi-marraskuussa 2013 kulutus kasvoi yli prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna rahkojen, raejuuston ja muiden tuorejuustojen vetäminä.

EU-maissa maidontuotanto kasvoi tammi-marraskuussa 0,4 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tuotanto kasvoi lähinnä Pohjois-Euroopassa ja Irlannissa. Suurinta kasvu on ollut Virossa, noin kuusi prosenttia.

EU:n keskimääräinen tuottajahinta oli marraskuussa 40 senttiä kilolta.

TUURE KIVIRANTA

Maitotilojen pieni koko syö kilpailukykyä

Suomen maitotilat ovat edelleen merkittävästi pienempiä kuin kilpailijamaissa. Pienemmän koon vuoksi suomalaistilojen kilpailukykykään ei yllä vertailumaiden tasolle, sillä pieni tilakoko nostaa yksikkökustannuksia.

Tämä selviää Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen MTT:n tutkijoiden **Sami Ovaskan** ja **Anna-Maija Heikkilän** tekemästä vuodet 2001–2011 kattavasta vertailusta.

Pelkkä tilakoko ei selitä tuotantokustannusten eroa. Vertailumaissa kustannukset ovat myös samankokoisilla tiloilla alemmat kuin Suomessa.

Sekä Suomessa että Ruotsissa maitotilojen keskikoko kaksinkertaistui vuosina 2000–2012. Ruotsalaistiloilla oli tosin jo lähtötilanteessa saman verran lehmiä kuin Suomessa vuonna 2012, keskimäärin 29.

Lainsäädäntö kallistaa

Ovaska ja Heikkilä vertailivat suomalaistilojen tuottoja ja kustannuksia vastaavien tilojen lukuihin Ruotsissa, Tanskassa, Alankomaissa, Saksassa ja Puolassa. Yksikkökustannusten ero oli huomattava.

Ovaskan mukaan vertailumaita korkeammat kustannukset Suomessa aiheutuvat työstä ja koneista.

Suuren maitotilan pienempi yksikkökustannus johtuu tutkijoiden mukaan pääosin pienemmistä työkustannuksista tuotettua maitokiloa kohti.

Korkeiden tuotantokustannusten lisäksi Suomessa korkeita ovat tilityshinta ja tuet. Kustannukset kuitenkin syövät tilityshinnan ja tukien tuoman hyödyn.

Myös eläinten hyvinvointiin ja ruokaturvallisuuteen liittyvän EU-lainsäädännön noudattaminen maksaa. Niiden vaikutus on sekä Suomessa että useimmissa vertailumaissa alle 1,5 prosenttia.

JUHANI REKU